Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0001-8

Im 3706
5

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0002-4

14.

MESSIAS
SUB NOMINIBUS
METATORIS
SCHECHINÆ MEMRÆ
PROPOSITUS

A

CASP. CALVOERIO

IUDAICOGERMANICE

ſeorſum recudi curauit

IO. HENR. CALLENBERG

Halæ in typographia inſtituti iudaici

CIↃ IↃCC XXXV.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0003-0

Lectori christiano
S. P.

VOces, metator, ſchechina, memra, ab ipſo Caluœrio ſatis explicantur, ut neceſſe non ſit, pagina hac de illis præfari. Iſtam potius expleo admonitione Ægidii Hunnii aduerſus iniuriam, quam chriſtianorum vulgus iudæis inferre ſolet, eaque ipſos a veritate Chriſti auocare: *carnalis illa ſuperbia & virulenta inſultatio merito reprehenditur, qua aliqui iudæis - - non ex veritatis aut Dei zelo, ſed ex carnis affectu ſine omni cauſa odioſe admodum inſultant, & putant, licere ſibi conuiciis laceſſere, decipere, ſpoliare, pulſare, occidere iudæos, utut libet. Qua ratione magis abalienantur a nobis, quos præſtabat allicere, & miſerrimis atque infortunatiſſimis hominibus condolere, ſicut apoſtolum magna commiſeratione de fratrum ſuorum, iudæorum, exitio dolentem & conquerentem - - audimus.* Halæ, d. IX. Iun.

CIↃ IↃCC XXXV.

שאלות
פון מטטרון השכינה ומימרא
נדפס בשנת תצ"ה

שאלה א׳

וואס פֿרטטיט אן דורך דען מטטרון:

תשובה׃ דען מלאך אדר דען ענגל׳ זוא
דאס פֿאלק דורך המדבר פֿירטי׳ פֿון דעסט
וועגן זיא אין בלטון רומי נענן מעטאטור׳
דאס איז: איינן זולכֿן וועלכֿר איינס קריגש
הער פֿלאן אונ׳ קווארטיאר אמכֿט:

שאלה ב׳

וואס טפריכֿט גאט דורך משה פֿון דיזם ענגל:

תשובה׃ שמות כ"ג כ׳ הייסט עס׳ הנה
אנכי שלח וגו׳ זיך איך זענד איינן ענגל פֿיר
דיינם אנגזיכֿט׳ דז ער דיך בהיט אויף
דעם וועג׳ אונ׳ ברענג דיך אן דען אורט׳
וועלכֿן איך ברייט האב׳ היט דיך פֿיר זיינם
אן גזיכֿט אונ׳ הויר זייני שטים׳ ניט ערביטר
אין׳ וויל ער ניט ערטראגן ווערט דייני
איבר טרעטונג׳ דען איין נאם איז אין זיינר
אינטי: זיך אויך שמות ל"ג ב׳:

שאלה

שאלה ג׳

וואס שפריכט ישעיה היא פון:
תשובה׃ ער זאגט במאן ס״ג ט׳ ומלאך פניו וגו׳ אונ׳ דער ענגל זיינס אן געזיכטס ערלויזט זיא׃ דורך זייני ליב אונ׳ דורך זייני פר שוונג האט ער זיא בפרייאט׃ אונ׳ ער נאם זיא׃ ער טרוג זיא אלי טאג דער וועלט׃ אונ׳ זיא ערביטרטן אונ׳ ענטריסטטן דען גייסט זיינר הייליגקייט׃ אונ׳ ער ווארד אום געוואנד אינן צום פיינד׃ ער שטרייט ווידר זיא:

שאלה ד׳

וואס שרייבט היא פון דער תלמוד:
תשובה׃ אין סנהדרין פרק ד׳ שטיט פולגנדס׃ אמר ההוא מינא לרב אידית׃ כתיב ואל משה אמר׃ עלה אל ה׳׃ עלה אלי מיבעי ליה׃ אמר ליה׃ זהו מטטרון׃ ששמו כשם רבו׳ דכתיב׳ כי שמי בקרבו וכו׳׃ עס האט איין מינא צו רב אידית גזאגט׃ עס שטיט גשריבן׃ אונ׳ צו משה שפראך (יהוה)׃ שטייג הינאויף צום יהוה׳ שטייג הינאויף צו מיר׳ העט איזן גזאגט ווערדן׃ שטייג הינאויף צו מיר׃ ער (רב אידית) ענפרט׃ דיז איז דער מטטרון׃ וויל זיין נאם איז וויא דער נאם זיינס אייטרס׃

מיישטרש· וויא גשריבן שטיט· מיין נאמן איז
מיטן אין אים:

שאלה ה׳

וואש פירן דיא ראבינן פערנר פיר גדאנקן
היר איבר:

תשובה· רבי שלמה שרייבט איבר אן גלויגן
פסוק (שמות כ״ג כ״א)· אונזרי ראבינן
זאגן· דיזר (ענגל) איז דער מטטרון· דעשן
נאמן איז וויא דער נאמן זיינש מיישטרש·
נעמליך שדי גאטש דעש אל מעכטיגן· דען
שדי מאכט אן צאלן דער גמטריא שי״ד·
עבן זא פיל צאלן אלז מטטרון אין זיך העלט·
עש שטיאט דראויט איבר אין דער ילקוט
איבר דיזן שפרוך· אול אנדרי ראבינן מער·
אלז רמב״ם נענט אין אים מורה נבוכים
בספר ב׳ פרק ו׳ דען ענגל· וועלכר איז שר
של עולם· דער פירשט דער וועלט· ער
נענט אין השכל הפועל· דען ווירקנדן פר
שטאנד אדר גייסט וכו׳· רבי בחיי·
וועלכר זאגט דען קרישטן גאר ניט גוואגן
איז· נענט אין אן גלויגנש מקום אדון·
דען הערן· וויא אויך שליח דען בוטן·
דען אבגזאנדן· שומר ישראל דען היטר
ישראל· ווייל ער דיא וועלט בוואהרט·

עט פֿיגט דיזר ראבין גאר נאך דענקליך
אן ביימ· אויט דיזן אן מערקונגן איז אופֿן
באר· ער (דער מטטרון) איז הער איבר
אליט· דאט אונטר איק איז· אונ׳ דט אליט
העהר זאג וואול דער אויבן אלז אונטרן
דינגי אין זיינר גוואלט אונ׳ האנר זיין·
ער איז איין בוט אונ׳ אן קינדיגר אלר· זאג
איבר אונ׳ אונטר איק זיין· וויל ער אין
האט גזעלט איבר אלי לו הערטן· אונ׳ האט
אין גזעלט לום הערן זיינט הויזט· אונ׳ לום
הערטר איבר אל דאט זייניג· דוא אוטט
אבר· פֿערט רבי בחיי פֿורט· ערקן· דט
פֿון וועגן ברייטר הערטאפֿט דאט ט׳ אין
דיזק ווארט פֿרופֿלט איז· לוויא ט׳ אבר
מאכן י״ח דאט איז חי לעבנדיג· דיא
איבריגן בוך טטאבן זיין מרון· וועלכט עבן
זאג פֿיל הייטט אלז מרא· דאט איז הער:

שאלה ד׳

האבן זיא נוך עטוואט מער פֿון מטטרון:

תשובה· רבי אליה טרייבט אין תשבי·
דיזר ענגל (מטטרון) ווערט גנענט שר
הפנים· דער פֿירטט דעט אן גזיכטט· וויל
ער טטעטט גאט לוגעגן איז· אין זיינם
אנטלין גטטעלט· אונ׳ זייני בפֿעל אויך ניאט·

אובר קעמרר· פרעזן ווארטר: דיא
תלמודישטן שרייבן פערנר· דאתיהיבא ליה
רשיתא למותב למכתב זכוותא דישראל· דש
אים גוואלט געגעבן איז· דש ער זאלי אונ׳
אויך שרייבי דיא פר דינשטי ישראל: עש
זייא אים אויך געגעבן דיא מאכט למי מחק
זכוותא· אויש צו זעצן אירי פר דינשטי·
(חגיגה דף ט״ו)· פון דעשט וועגן ווערט
ער גנענט דער היואלט קאנצלר· דיא בעלי
הקבלה שרייבן· רבי של משה מטטרון·
דש מטטרון זייא משה לער מייסטר גוועזן·
אים בוך זרובבל שטיט· אני הוא מטטרון
שר הפנים· ומיכאל שמי· איך בין מטטרון
דער פירשט דעש אנטליצט· אונ׳ מיכאל איז
מיין נאמן· וויא דען זאלכש דער גלערטי
בוקשטורף ווייטר האט אויש גפירט:

שאלה ז׳

וואש איז הירויש צו שליסן:

תשובה· דיזש· דש דער ענגל מטטרון·
דעשן נאמן איז וויא זיינש מייסטרש· ער
הייסט שדי אלמעכטיג· ער איז דער יעניג·
דעם אליש איז אונטר טאן· ער איז איין
היטר אונ׳ פירשט דער וועלט וגו׳· דאראויש
פולגט· דש דיזר ענגל מוזי קיין גמיינר

ענגל׳ זונרדן דעם אל מעכטיגן גאט איבר
אלי אמזן נאהנט זיין:

שאלה ח׳

איז דען עטוואן גאר וואט געטליכש אין דיזם
ענגל אדר מטטרון:

תשובה׳ דיא ראבינן קענן זולכט זעלבר׳
וויא אובן גוטן טייטש גזייגט איז׳ ניט אלר
דינגט לייגנן׳ בפרט דא ניט אליין הטם פון
דיזם ענגל זאגט׳ דט זיין נאם (דאט איז
על דרך המקרא הק״בה זעלבר) אין אים
זייא׳ אדר וויא דער תלמוד טרייבט׳ דער
נאם דיזט ענגלש איז וויא דער נאם זיינש
אייטטרט׳ זונרדן אויך ווען לום אויפטרן
דיזר ענגל גאט גנענט ווערט׳ לאטל׳ שמות
כ ד א׳ טפריכט הטם לו מטה׳ טטייג הין
אויף לום יהוה׳ נון אבר זאגט דיא גמרא
סנהדרין׳ וויא אובן אן גפירט׳ דיזר יהוה
זייא דער ענגל מטטרון איין יהוה׳ אונ׳ אוז
וואט איבר נאטירליכט׳ איבר ענגליט׳ אונ׳
געטליכט בייא אים זיין:

שאלה ט׳

וואט טפריכט היא פון רמ״בן:

תשובה׳ נאך דעם ער פיל פון דעם ענגל
אונ׳ פירטטן דעט פולקט גטפרוכן׳ טוט ער
הין

הין צו׳ ועל דרך האמת׳ המלאך הזה׳
שהובטחו בו בכאן׳ הוא המלאך הגואל׳
אשר השם הגדול בקרבו׳ כי ביה יהוה
צור עולמים׳ והוא שאמר׳ אנכי האל
בית אל׳ כי דרך המלך לשכון בביתו׳ ויקראנו
הכתוב מלאך׳ בעבור כל הנהגת העולם
הזה במדה ההיא׳ והנה כאשר המלאך
הזה שוכן בקרב ישראל׳ לא יאמר הקב״ה׳
כי לא אעלה בקרבך׳ כי שמי בקרבו׳ והוא
בקרב ישראל׳ אבל כשחטאו בעגל׳ רצה
לסלק שכינתו מתוכם׳ ושיהיה מלאך משלוחיו
הולך לפניהם׳ ובקש משה רחמים׳ וחזר
ושוכן שכינתו בתוכם וכו׳׳ אונ׳ אין
װארהייט׳ דיזר ענגל׳ דארויף זיא היר
פר טרויסט װערדן׳ דיז איז דער גרוס ענגל׳
װעלכר איז דער ער לויזר׳ דער גרוס נאם
איז אין אים׳ װייל אין יה יהוה איז דער
פעלז אלר װעלט׳ (זוא װאלן דער אונטרן
אלז דער איטלרן אונ׳ אובן װעלט)׳ אונ׳
דער איז דער דא טפריכט׳ איך בין דער
גאט בית אל׳ דען דאס איז דיא װייזי
איינס קיניגס׳ דס ער װאוני אדר בלייבי
אין זיינם הויז׳ אונ׳ נענט אין דיא טריפט
איין ענגל׳ װייל דיא גאנצי רעגירונג דיזר

וועלט איז דורך דיזי אייגנשאפט אדר קראפט ·
אונ׳ זיך· ווען דיזר ענגל וואונט אין דער
מיטי דעש פולקש ישראל· שפריכט הק״בה
ניט· איך וויל ניט הין אויף ציהן מיטן אונטר
דיר· וויל איין נאם אונטר אים· אונ׳ זולכר
גשטאלט וואר ער (הק״בה) מיטן אונטר
ישראל· אבר דא זיא זיך פר זינדיגט האבן
אן דעם קאלב· וואלט ער הין וועק נעמן
זייני שכינה אונ׳ וואונונג פון אינן· אונ׳ עש
זולט זיין איין ענגל פון זיינן גזאנטן· דער הין
גינג פור אינן· אונ׳ משה זולכי
בארמהערציגקייט· אונ׳ השם קערט אום· אונ׳
ליז וואונן זייני שכינה אונ׳ גיגנווארט אונטר
זיא· צו בקרעפטיגונג זיינר רעד טוט
דיזר טרעפליכי רמבין הין צו אויש דעם מדרש
רבא אונ׳ שמות רבא פרשה ל״ג הנה אנכי
שלח וגו׳ זיך· איך זענד איינן ענגל וגו׳·
עש שפריכט גאט צו משה· דער דיא פעטר
האט בהיט· דער ווערט אויך דיא זיני
בהיטן· אונ׳ זא פינדשט דוא עש בייא
אברהם· דא ער איבר זיינן זון יצחק דיא
ברכות שפראך· זאגט ער צו אים· ה׳
אלהי השמים וגו׳ יהוה דער גאט דעש הימלש
ווערט זיינן ענגל פור דיינם אן גזיכט הער
זענדן·

זעגנן· אונ׳ אונזר פאטר יעקב וואס זאגט
ער צו זיינן זין· המלאך הגואל וגו׳ דער
ענגל וועלכר איך ערלויזט וגו׳· ער שפראך
צו מינן· דער זעלבי האט איך ער רעטיט
אויס דער האנד עשו· ער האט איך ער
לויזט אויס דער האנד לבן· ער האט איך
ערנערט אונ׳ בוואהרט צור צייט דעס הונגרס·
וואס שפראך נון גאט צו משה· עבן דער
יעניג דער דיא פעטר האט בוואהרט· דער
ווערט דיא קינדר אויך בוואהרן: וואו דער
ענגל (המלאך הגדול· דאפון רא״בן ביז הער
גרעדט האט) ער טייט· דא ער טייט
השכינה אונ׳ גאטס מאיסטעט· וויא גזאגט
ווערט· וירא מלאך יהוה וגו׳ אונ׳ עס ער
שין דער ענגל דעס הערן אין דער פייאר
פלאם· אונ׳ דאס פורט דארויף· אונ׳ עס
רופט צו אים גאט· יוא צו וועלכר שטונד
ישראל ווערט פור אים (המלאך) שרייאן·
ווערט אים היילף ווידר פארן· אלזוא אים
פיריגן בוט· ואת צעקתם שמעתי· אונ׳
איר רופן האב איך ער הערט· אונ׳ ביים
גדעון· ויבא מלאך יי׳ וגו׳ אונ׳ עס קאם
דער ענגל דעס הערן וגו׳· אונ׳ שפראך·
גיה הין אין דיזר דיינר קראפט· אונ׳ דוא

ווערשט ישראל ערלויזן · אלזוא אויך ווען ער
(האלאך) מיינשט ווערט אופֿנבארט ווערדן ·
זוא ווערט ישראל הייל איבר קומן · ווייל
גזאגט איז · הנני שלח מלאכי וגו׳ זיך איך
זענד איינן ענגל · אונ׳ ער ווערט ברייטן
דען וועג פֿור איינם אן גזיכֿט:

שאלה י׳

דיז זיין ווארליך ברענקליכֿי ווארט פֿון איינם
יודישן רבי · איך האב אבר אין אן גזוגנן
דאבינישן ווארטן גהערט · דש דער שכינה
גראכֿט ווערט · דא פֿון האבן אויך זונשט
דיא יהודים פֿיל טרייבנש אונ׳ רעדנש · וואש
פֿר שטין זיא דוך דארונך:

תשובה · דיא יהודים ווישן עש ניוואר זעלבר
פֿאשט ניט · דען באלד נענן זיא דיא שכֿינה
רוח קודשא דען הייליגן גייסט · באלד
רוח נבואה דען גייסט דער וויז זאגונג ·
באלד מונטר טיירן זיא דען הייליגן גייסט אונ׳
דיא שכֿינה · אונ׳ אונז אינן דיא שכֿינה אלז
דאן זיין הכבוד האלהית דיא מאיטטעט
ארר הערליכֿקייט גאטש · באלד איז עש
אינן דיא גיגנווארט גאטש · באלד איין
לייכֿן דער גיגנווארט · איבר הויפט אבר
דא פֿון צו רעדן · זוא איז עש אינן איינֿי

לייכטט וואורדן · הער נאך אבר האב ערש
פֿר זיגלט אונ׳ פֿר בורגן · דא מיט ערש לור
לייט וואנט נאט ווער · פֿור זייני פֿריינדי
גברויכטי · דענוך אבר זאג אייגנט דיזר ר׳
אברבנאל דיזן היאליטן ליכט אונ׳ שכינה זאלכי
איבר נאטירליכי אונ׳ גרוסי דינגי לו · וועלכי
קיינש קענן לו קומן · אלז ביים וועלכש וואס
איבר נאטירליכש אונ׳ געטליכש איז · דאהער
אונטר שיידט ער אויך דיז און זיכטבארי ליכט
פֿון דעם אנדרן זיכטבארן וואונדרליכט · דארין
זיך גאט אין זיינר הערליכקייט דען בני ישראל
על הר סיני אונ׳ אנדרש וואו זעהן לאזן · ער
נענט דיא שכינה השכינה האלהית דיא געטליכי
שכינה · ער זאגט · שמו כשם רבו איר
נאם זייא וויא דער נאם אירש מייטטרש ·
אונ׳ וויל מיט דיזן וואורטן דער תלמוד זאגט
דען רמבינן דען גרוסן ענגל מטטרון · וויא
אובן גזייגט · בשרייבט · זאז איז הירמויש
קלאר · דש דיא שכינה אונ׳ דער ענגל
מטטרון איינרלייא פערשון אדר ווזן זיין ·
ער שפריכט פֿערנר · השכינה זייא הותמו
של הקב״ה איין זיגל דעש הוך גלובטן גאטש ·
דא הער זייא זיא אויך מכונה בכוניו לו בנאמט
מיט זיינם (הקב״ה) נאמן · פֿון דעטט
וועגן

וועגן אלז משה פון גאט באט׳ צייג מיר דייני הערליכקייט׳ האב עש איך גאט אין זיינם לעבן אב געשלאגן׳ וויל גזאגט איז׳ עש ווערט קיין מענש מיך זעהן׳ אונ׳ לעבנדיג בלייבן׳ זא אוז יוא פרייליך בייא דער שכינה וואש געטליכש זיין׳ אברבנאל שרייבט ווייטר׳ עש ווערדי פון דער שכינה גזאגט׳ ופני לא יראו׳ זיא ווערדן איין אן געזיכט ניט זעהן׳ זא אוז יוא דיא שכינה גאטש פנים אדר אן געזיכט׳ אונ׳ דער מלאך ושר פנים דער ענגל אונ׳ פירשט דעש אן געזיכטש גאטש זיין׳ דא פון גאט בישעיה ס״ד רעדט׳ אונ׳ פון וועלכם ער וויזן איז׳ דש נאך דער דאבינן אייגנם צייגניש וואש געטליכש אין דעם זעלבן ענגל זייא: אונ׳ גוויש׳ וואש אופט במעלדיטי שכינה בטריפט׳ דש נעמליך דיא יהודים דא פיר האלטן׳ דש זאש איבר נאטירליכש אונ׳ געטליכש אין דער זעלבן זייא׳ איז דארויש אופן באר׳ דש זיא אין אירן טולן מיט פורכט אונ׳ עהר ער ביטונג פור דיא שכינה דיא הויפטר בדעקן׳ ווען דיא ברכות איבר דיא קהילה פון דעם כהן גשפרוכן ווערדן׳ זא האלטן זיא דיא אויגן צו׳ וויל זיא מיינן׳ השכינה זיי דעם כהן׳

זונדרבארי ארט אונ׳ וויזי דער אופֿנבארונג
אדר ווירקונג געטליכר מאיסטעט אונ׳ הערליך
קייט׃ אדר פֿיל מער עס איז איינע זונדר
בארי אויס טראגונג אדר אויס פֿלוס אויס דעם
איבריגן געטליכן ליכט אונ׳ מאיסטעטישן וועזן׃
דארורך גאט אונטר דען מענשן וואוהנט׃
אונ׳ זיך דען זעלביגן אופֿנבארט׃ אדר אין
אינן ווירקט׃ ענטוועדר אויזרליך אדר
אינרליך׃ זיכטבארליך אדר און זיכטבארליך׃

שאלה י״א

וואס זאגט דער גלערטי רבי אברבנאל היפֿון׃
תשובה׃ ער טרייבט איבר הסימן מ׳
בשמות׃ עס זייא דיא שכינה איין איבר
נאטירליכס גייסטליכס און זיכטבארס ליכט׃
וועלכס דאס הויכסטי אונ׳ אוברסטי איז׃
האור רוחני העליון׃ עס זייא דאס ערסטי
ער שאפֿיט אונ׳ אויס פֿלוס אויס דעם הוך
גלובטן גאט׃ העליל הראשון הנאצל ממנו
יתברך׃ עס זייא דער אן פֿאנג זיינר וועגי
אונ׳ געשאפֿנס׃ דאס ערסטי אלר דינגי׃
עס זייא שלמותו הנפלא זייני פֿאלקומנהייט
וואונדרבאר׃ דיז הוכי ליכט ווירקי אין דאס
נידריגי זיכטבארי ליכט׃ זאו וואל דער
זונן׃ אלז אין דאס אויזר אורדנטליכי ליכט

אונ׳ גלאנץ דארין אונ׳ דאדורך דער אין זיכֿטבארי
גאט זייני הערליכֿקייט זיכֿטבארליך אופֿנבארט·
דיז אויבערי אין זיכֿטבארי ליכֿט ווירקי· בוועגי·
אורדני אונ׳ רעגירי דאש לעבי· זייא דעשן
אורשפרונג· אונ׳ האב זייני שכֿינה אונ׳ וואונונג
אין דעם לעבן· אונ׳ גלייך וויא דיא שמש
אם הימל איז דער גרושי פֿירשט אלר שטערן·
דיא שטערקשטי ווירקנדי קראפֿט אלר עלמענטן·
איין פֿירשט אונ׳ אוברשטר דער וועלט אין
דער צייגונג דער דינגי· אונ׳ דער לעבן פֿר
וועזונג· אלזוא זייא אויך דאש געטליכֿי
גייסטליכֿי ליכֿט שכינה עילאה דיא ערהאבני
הויכֿשטי שכֿינה· מאישטעט· געטליכֿי גיגנווארט
אונ׳ וואונונג· דער פֿירשט אלר גייסטליכֿן אונ׳ פֿר
שטענדליכֿן דינגי· איין ווירקנדש וועזן·
וועלכֿש הימל אונ׳ ערדן זיינן איין פֿלוז גיבט:

שאלה י״ב

אויך זולכֿי וויז אוז יוא דיא שכֿינה עטוואש
געטליכֿש אין זיך האבן:
תשובה· יוא פֿרייליך· עש וויל צואר
אברבנאל· גאט האב דיא שכֿינה אדר דאש
הערליכֿי ליכֿט אם ערשטן טאג דער וועלט
אויש ניקש ער שאפֿן· דאדורך פֿור ער
שאפֿונג דער שמש וכוכֿבים דיא וועלט ער
לייכֿטט

כהן׳ דער דיא ברכות טפריכט׳ אויף דען
הענדן׳ אונ׳ קענן זיא דער טכינה גלאנץ ניט
ער טראגן׳ זיא טרייבן צו אירי ספרים דעם
יהוה אונ׳ דער טכינה׳ זיא בטניידן אויך
אירי קינדר דער זעלבן׳ דא דער פאטר דעם
קינדט ביים דער בטניידונג זאגט׳ דא בין
איך מן ברייט צו האלטן דאט גבוט׳ דאט
איר איין בטעפר׳ גלובט זייא ער׳ גבוטן
האט׳ איין זון לאזן אל זיין לשם יחוד הק״בה
ושכינתיה׳ זיא פלעגן דא הער צו זאגן׳
דער אוז איין עזות פנים׳ איין און פר טעאט
מן גזיכט האבן׳ דער זיך ניט טיימט פור
הק״בה אונ׳ פור זיינר הייליגן טכינה׳ דארום
טטיט עזות פנים לגיהנום׳ כלל אונ׳ קירצליך׳
עט טיינט׳ דט דער יהודים מטטרון וטכינה
זיין דיא איינן זוא הוך גפריזני סודות אונ׳
גהייאניט׳ אלז נעאליך המתולדרת האור
העליון׳ דיא ציגונג דעט אויברן ליכטט׳
דעט גלאנצט דער ומיטטעט אונ׳ הערליכקייט
גאטט׳ דאט היאליטי המן׳ דא דורך דיא
ענגל אין דעם זאטטן גטמאק ער נערט אונ׳
ער האלטן ווערדן׳ דאט אויברי ליכט נתגשם
זוא איט איינם ליב אום הילט אין׳ דער
הייליגי טוי׳ דער הער אונטר טרויפלט מעתיקא
קדישא

קדישא סיטארה לזעיר אפין פון דעם אלטן הייליגן פול קומן אויך דען יונגרן פון אן גזיכט· מיט וועלכם טוי דיא ענגל ער נערט ווערדן· אונ' וואס זולכר גהייאנישי מער איז אין דער יהודים קבלה אונ' מרכבה:

שאלה י"ג

דיז איז אלזוא דאס זוא הוך בריאטי מטטרון ושכינה· וואס זאל דען דאס דבר אונ' מימרא:

תשובה· דער בייא יהודים אונ' קריסטן הוך אן גזעהני תרגום גברויכט גאר פיל פעלטיג אן שטאט דעס וואורטס יהוה דאס וואורט איאר אדר מימרא דיהוה· דאס וואורט דעס גרוטן יהוה· אלזוא דש ווען פון דעם יהוה גזאגט ווערט· ער האב דיא וועלט ער שאפן· ער רגירי זיא· ער ערלויזי זיא וגו' זוא זאגט דער תרגום מער אמאל· דיז אליט האב גטאן דאס מימרא דיהוה דאס וואורט הטי'· אדר עס האב עס גטאן יהוה דורך דאס איאר אדר וואורט· לאטי'· ווען ביטע' סיאן א"ר שטיט· כה אמר וגו' זוא שפריכט יהוה דיין ערלויזר· דער דען הימל אויס ברייטט אליין· אונ' דיא ערדי ווייט אמאכט אהני גהילפן· זוא האט עס דער תרגום אלזוא

אלזוא גגעבן: כדגן אמר יי' דפרקך ודאתקנך
ממעיין: אנא יי' עביד כולא: תלית שמיא
במימרי וגו' זוא שפריכט יי' דער דיך ער
לויזט: אונ' דער דיך גבילדט האט אויש
דעם איין גוויד: איך יהוה דער אלש
מאכט: איך האב אויך גהענגט דיא הימל מיט
אדר דורך איין אינר: היהער גהערט דיא נאך
דענקליכי ערקלערונג דעש בראשית רבא
דף מ' ב': ר' לולינא אמר: מפני מה לא
נבראו המלאכים ביום ראשון: שלא יאמרו:
מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע וגבריאל
בצפונו: והקב"ה ממדד באמצעיה: אלא אנכי
יי' עושה כל: נטה שמים לבדי: רוקע הארץ
מאתי: מי אתי כתיב: מי היה אתי: מי
היה שותף עמי בבריאתי של עולם: שנאמר
רוקע הארץ מי אתי: בל"א רבי לולינא
שפריכט: ווארום זיין דיא ענגל ניט גשאפֿן
אם ערשטן טאג: דאמיט זיא ניט זאגן
מעכטן: מיכאל האט גצוגן פֿון מיטאג אונ'
גבריאל פֿון מיטר נאכט: אונ' גאט האט
אבגמעשן אין דער מיטן: זונדרן (דיז איז
עש: דאש גזאגט איז): איך יי' דער אלש
מאכט: דער אויש בריטט דיא הימל אליין:
דער אויש שטרעקט דיא ערדי. מאתי פֿון מיר:
וואש

וואס איז דאס מי אתי איז גשריבן גוועזן ·
ווער איז גוועזן מיט מיר· איין נאמן איז
איין גזעל· איין מיט ארבייטר גוועזן אין ער
שאפונג דער וועלט· וויא גזאגט איז· דער
איך דיא ערדי גרינדי· ווער איז מיט מיר·
אין דעם נון גאט שפריכט· ער האב דיא
הימל אליין גמאכט· אונ' דיא ערדי אהני
גהילפן· שפריכט דוך דער תרגום· גאט
האב עס גטאן דורכש איאר דורכש ווארט·
דער ווארט זאגט· יהוה האב עס גטאן
דורכש שם דורך זיין נאמן· זא בייא אים
זיין גזעל אונ' מיט ארבייטר גוועזן· דא
הין צילט אויך· וואס ביטעיה בסימן א"א
י"א· בסימן א"ה י"ב· בסימן א"ט ט"ו גשריבן
שטיט· דא דאס· וואס פון גאט גזאגט
ווערט· דער תרגום דורך דאס מימרא דיי'
ער קלערט· אלזוא אויך ווען דניאל
בסימן ט' זייפצט· ועתה שמע אלהינו וגו'
למען אדני· אונ' נון הויר אונזר גאט וגו'
אום דעס אדני ווילן· זא ער קלערט דער
תרגום דמימרא דיי' אין אדר דורך דאס
ווארט דעס יהוה· אדר דורך דאס ווארט
זא יהוה איז· אונ' אזלכר פסוקים פינדן זיך
אנדרש וואו אין המקרא אייני גרושי מענגי:

שאלה

שאלה י״ד

וויא· ווען דער תרגום אין אן גפֿירטן
פסוקים פֿר שטינד דאש קרעפֿטיגי ווארט
אונ׳ בפֿעל השם· דורך וועלכֿש ער אליש
שאפֿט אונ׳ רעגירט:

תשובה· דש דער תרגום ניט פֿר שטיא
אין מונד אדר בפֿעל ווארט אדר זונשט איינן
המל אונ׳ שאל· זא אויש דעם מונד גיט·
אונ׳ מיט דען ליפן פֿור גבראכֿט· אדר אויך
פאפיר גשריבן ווערט· זונדרן איין
וועזנטליכֿש זעלבשט שטענדיגש פערזינליכֿש
ווארט אונ׳ וועזן· זולכֿש ער העלט
אונטר אנדרן אויש ישעיה בסימן ח׳ ה׳·
דא זאגט דער נביא· ויסף יהוה דבר אלי
עוד לאמר· אונ׳ עש פֿור פֿורט יהוה צו
רעדן מיט מיר אונ׳ שפראך· דיז ער
קלערט התרגום· ואוסיף מימרא דיי׳ למללא
עמי עוד כפתגמא הדין· אונ׳ דאש ווארט
דעש יהוה פֿור פֿורט צו רעדן מיט מיר
דורך פֿולגנדי רעדי· נון איז יא דאש
ווארט דעש מונדש קיין זולכֿש דינג אדר וועזן·
דאש דא רעדיט אונ׳ מיט אנדרן לייטן שפריכֿט·
זונדרן עש ווערט פֿון איינם אנדרן גרעדט
אונ׳ אויש גשפרוכֿן· דארום איז דאש מימר
אונ׳

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0023-0

אונ׳ ווארט· וועלכש מיט ישעיה רעדיט· איין זעלבשט שטענדיגש פערזינליכש לעבנדיגש ווארט אונ׳ וועזן גוועזן זיין· אלזוא אויך· ווען יהוה ביים יחזקאל שפריכט בסימן כ׳ י״ז· עש המט זיך איין אויג ערבארמט איבר זיא· דש איך זיא ניט פֿר דערבי· זוא דרשט עש תרגום אלזוא· אונ׳ עש האט זיך ערבארמט איין ווארט וכו׳· ירמיה בסימן כ״ח ו׳ איך וויל אייני אויגן איבר זיא זעצן צום גוטן: תרגום· אונ׳ איך וויל איין ווארט איבר זיא זעצן צום גוטן· ירמיה ה׳ כ״ב אם מפני לא תחילו· וואו איר אייך פֿיר מיינם אנגזיכט ניט פֿירכטן ווערדט· תרגום· זוא איר אייך פֿור מיינם מימרא אדר ווארט ניט פֿירכטן ווערדט וגו׳· נון אבר איז דאש ווארט אדר שטים· זוא אויט דעם מונד גיט· אדר אויך דאש פאפיר גשריבן ווערט· קיין אויג אדר גזיכט· דרום היא קיין מונד ווארט· זונדרן איין אנדר ענין אונ׳ וועזן· איין ווענטליכש ווארט· וועלכש אין אונ׳ ביים גאט איז· אונ׳ דאדורך ער טוט· וואש ער טוט· פֿר שטאנדן ווערדן מוז· עש טיינט צוואר· אלז וואלי התרגום דורך דאש מימר פֿר שטין דען

רוח

רוח הקדש׳ דא עט דען פסוק ישעיה מ״ב
א״ הן עבדי וגו׳ ער קלערט׳ זיך איין קנעכט
משיח׳ איך וויל איך צו איס נאהן׳ איין
אויט ער וועלטר׳ איך האב וואול גפאלן אן
איס׳ מימרי אתן רוחא דקודשי עלוהי׳ איך
וויל איס געבן איין ווארט׳ דען היילגן
גייסט׳ אבר עט קאן דער תרגום אויך
גאר וואול זוא אויט גלעגט ווערדן׳ ער
דער משיח איז איין ווארט׳ איך וויל איס
געבן דען היילגן גייסט׳ עט זייא דעם
אבר׳ וויא איס וואולי׳ זוא איז עט גנוג׳
דט התרגום איינו מציאות אלהית׳ איין
געטליך ענין אונ׳ וועזן אין אונ׳ בייא גאט
הבורא ואב דעם טעפר אונ׳ פאטר אלר
דינגי׳ דא דורך ער אליט אאכי אונ׳ פר
ריכטי׳ וואט ער אאכט׳ ער קענט אונ׳ לערט:

שאלה ט״ו

זאלט דען וואול דער מטטרון׳ דיא שכינה׳
אונ׳ דאט מימרא דער משיח זיין:

תשובה׳ ווען דאט אן גפירטי נאך דעם
ליכט דעט ברית חרטה זיין ביאור אדר ער
קלערונג קריגט׳ זוא קענן דיא קריסטן ניט
אנדרט זאגן׳ אלז דט אונטר זולכן יודישן
שאטן דער משיח ישוע פר בורגן ליגי׳

אבר

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0025-2

אבר וויל איר אין אונזרר אונטר רעדונג זוא
וייט נוך ניט קומן זיין· דש דער יהודי
דאש ברית חדשה פור איין דבר שמעם יי׳
אן ניאט· זוא איזן איר עט פר טפארן ביט
אויף איין אנדר מאל· דא ווערט איט דער
הילף גאטט דא פון גהאנדלט ווערדן· פור
יעצוא איז גנוג· דש דיא יהודים זעלבר
גשטין· עט זייא בייא דעם יהוה· דעם
איביגן גאט· איין הוך אונ׳ איבר אלי אלאכים
ער המבנט וועזן· דורך וועלכט יהוה
אליט· ווימ ער טאפן· אלזוא
אויך רעגירט:

* * *

* *

*

Na. 5. D.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0027-3

Jm
3706

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0028-8

14.

MESSIAS
SUB NOMINIBUS
METATORIS
SCHECHINÆ MEMRÆ
PROPOSITUS
A
CASP. CALVOERIO
IUDAICOGERMANICE

---

seorsum recudi curauit
IO. HENR. CALLENBERG

Halæ in typographia instituti iudaici
CIϽ IϽCC XXXV.

Farbkarte #13
B.I.G.
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-317075-p0029-7